

**CITATNA ANALIZA VJESNIKA BIBLIOTEKARA
HRVATSKE PREMA POKAZATELJIMA BIBLIOGRAFSKIH
I CITATNIH BAZA SCOPUS I WOSCC: 1950. – 2022.**

**THE CITATION ANALYSIS OF VJESNIK
BIBLIOTEKARA HRVATSKE ACCORDING TO THE SCOPUS
AND WOSCC BIBLIOGRAPHIC AND CITATION
DATABASE INDICATORS: 1950 – 2022**

Martina Čuljak

Škola narodnog zdravlja „Dr. Andrija Štampar“

mculjak@snz.hr

UDK / UDK: [02:050]:[005.216.1:001.811]

Izvorni znanstveni rad / Original scientific paper

<https://doi.org/10.30754/vbh.66.3.1062>

Primljeno / Received: 27. 7. 2023.

Prihvaćeno / Accepted: 30. 9. 2023.

Sažetak

Cilj. Cilj ovoga rada jest analizirati i istražiti citatnu aktivnost publiciranih radova *Vjesnika bibliotekara Hrvatske* unutar baze Scopus u kojoj je časopis indeksiran i baze WoSCC u kojoj nije indeksiran, ali u kojoj su njegovi radovi citirani.

Metodologija. Istraživanje je provedeno primjenom citatnih alata i pokazatelja unutar navedenih baza, s naglaskom na citatne pokazatelje baze Scopus (CiteScore, SJR, SNIP). Citati neindeksiranih radova praćeni su korištenjem alata Secondary documents u Scopusu, odnosno Cited references u WoSCC-u. Oba alata evidentiraju citate članaka *Vjesnika* od 1950. godine nadalje.

Rezultati. Od 2009. do 2022. ukupno je u Scopusu indeksirano 563 članaka *Vjesnika* i njih 226 ostvarilo je 455 citata. Distribucija citata prema godinama pokazuje uzlazni trend. Od 2016. godine *Vjesnik* je čvrsto pozicioniran u trećoj kvartili (Q3) unutar svog predmetnog područja, a h-indeks za 2021. godinu iznosi 6. Poziciju *Vjesnika* podržava i CiteScore pokazatelj s višegodišnjim ulaznim trendom. Neindeksiranih radova *Vje-*

snika u Scopusu ima 332 i ostvarili su ukupno 529 citata. Među časopisima uključenim u Scopus i WoSCC koji su najmanje dva puta citirali *Vjesnik*, zamjetan je broj stranih časopisa. U WoSCC-u pronalazimo ukupno 213 citiranih radova iz *Vjesnika* koji su ostvarili 271 citat. Raspodjela citata prema godinama također pokazuje uzlazni trend.

Ograničenja. Analiza je ograničena na dvije bibliografske i citatne baze te nije zahvatila časopise i publikacije u kojima su citirani radovi *Vjesnika*, a koji nisu indeksirani u navedenim bazama.

Originalnost/vrijednost. Rad donosi vrijedne rezultate i spoznaje o ostvarenim citatima, najcitiranijim radovima i općenito statusu časopisa unutar baza Scopus i WoSCC.

Gljučne riječi: citatna analiza; *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*; Scopus; WoSCC

Abstract

Purpose. The main objective of this paper is to analyze and explore the citation activity of the papers published in the journal *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* that are covered by the Scopus database and those which are not covered but are cited in the WoSCC database.

Methodology. The study was conducted using citation tools and indicators within the databases although the emphasis was on the Scopus indicators (CiteScore, SJR, SNIP). The citations of the papers not covered by the databases were tracked using the Secondary documents tool in Scopus and Cited references in WoSCC. Both tools record the citations of the papers from *Vjesnik* from 1950 onwards.

Findings. In the period from 2009 to 2022, a total of 563 papers were indexed in Scopus and 226 of them were cited 455 times. The distribution of the number of citations by individual years indicates an upward trend. Since 2016 *Vjesnik* has had good position in the third quartile (Q3) within the subject area and its h-index for 2021 is 6. The CiteScore indicator also shows a positive trend. There are 332 papers from *Vjesnik* that are not indexed in Scopus but are cited by the papers covered by Scopus, and they had a total of 529 citations. Among the journals included in Scopus and WoSCC that cited *Vjesnik* at least twice, there is a noticeable number of foreign journals. In WoSCC, we find a total of 213 cited papers from *Vjesnik*, which were cited 271 times. The distribution of the number of citations by years also shows an upward trend.

Research limitations. The analysis is limited on two bibliographic and citation databases. It did not include journals and publications in which the papers from *Vjesnik* were cited but which are not covered by Scopus and WoSCC.

Originality/value. This paper reveals valuable results considering the number of citations, the data on the most cited papers, and generally about the status of the journal in Scopus and WoSCC databases.

Keywords: citation analysis; *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*; Scopus; WoSCC

1. Uvod

Kao dio uobičajene znanstvene procedure citiranjem se u radu navodi sva literatura koja je doprinijela njegovu nastanku. Uz to se citiranjem ostvaruje komunikacija među radovima, a samim time i među autorima. Citat jest veza između rada koji citira i rada koji se citira (Petрак, 2001). Bibliometrijske metode koje istražuju entitete iz referenci i pridruženih im citata pripadaju skupini citatnih analiza. Citatna analiza također obuhvaća analize koje su usmjerene prema funkcijama i sadržaju referenci, kao i prema citatnoj motivaciji koja je utjecala na navođenje određene reference (Pehar, 2010a). Pozitivnu korelaciju između visokog broja citata i kvalitete rada potvrdio je već rad S. Colea i J. R. Colea (1969) koji je pokazao da je visok broj citata pozitivno korelirao s priznatim kvalitativnim pokazateljima kao što su Nobelova nagrada, različita društvena priznanja i sl. To naravno ne znači da rad koji nije citiran nije dovoljno dobar i da nema znanstvenu vrijednost. Mnoge studije pokušale su utvrditi razlog zbog kojega časopisi iz tzv. znanstvene periferije¹ ostvaruju mali broj citata. Bordons, Fernandez i Gomez (2002) utvrdili su da znanstvenici radije citiraju istraživanja koja dolaze iz zemalja znanstvenih centara, odnosno zemalja koje izdvajaju značajne prihode za znanost i istraživanja nego ona koja dolaze iz znanstvene periferije, što su potvrdili i Škopec i suradnici (2020) te su dokazali da postoji određena geografska pristranost koja utječe na pisanje recenzija, a Liu (2017) je u svom istraživanju o povezanosti između broja citata i jezika objave utvrdio da većina radova pisana na jeziku koji nije engleski u pravilu ima manji broj citata.

Citiranost je pokazatelj prepoznatljivosti znanstvene produktivnosti, premda se tzv. citatni potencijal zamjetno razlikuje među znanstvenim disciplinama. Potencijalna mogućnost za citiranje rada u disciplini u kojoj radovi donose više referenci, odnosno koja je obilježena većom gustoćom citiranja, veća je nego u disciplini u kojoj radovi donose manje referenci (Jermen, 2014). Potencijal citiranja viši je u znanostima o životu (engl. *life sciences*)² nego u matematici ili društvenim znanostima. Ako radovi u jednom predmetnom području sadrže prosječno 40 citiranih referenci, a oni u drugom prosječno 10, tada prvo područje ima 4 puta veći citatni potencijal od potonjeg. Potencijal citiranja također se razlikuje među predmetnim poljima unutar discipline. Naprimjer, časopisi koji se bave temeljnim znanostima pokazuju veći potencijal citiranja od časopisa u primijenjenim disciplinama,

¹ Tri su glavne značajke znanstvene periferije: *veličina* (znanstvene zajednice periferije često nemaju potreban broj znanstvenika za samostalni mehanizam regulacije znanstvenog procesa), *neuravnoteženost s društvom* (ne postoje vlastiti regulacijski mehanizmi kao što postoje u dobro razvijenim suvremenim društvima gdje je znanstvena sfera jedan od društvenih čimbenika pri postupcima donošenja odluka) i *komunikacijske zapreke* (znanost je postala trajni i dinamički svjetski proces spoznaje, a svaka zapreka približavanju periferije znanstvenim središtima ometa stvarnu suštinu tog nastojanja) (Maričić, 2007).

² Termin se može prevesti kao *znanosti o životu* ili *bioznanosti*, a uključuje sve vrste znanosti koje se bave proučavanjem živih organizama uključujući mikrobe, ljude, životinje, gljive i biljke.

a časopisi koji se bave novim područjima znanja imaju veći potencijal citiranja od onih koji se bave poznatim područjima (Mendoza, 2021). Također je važan broj znanstvenika i stručnjaka koji se bave određenim područjem, kao i broj časopisa koji pokrivaju to područje, jer što ih je više, veća je i mogućnost citiranja. Multidisciplinarnost nekog područja također nije zanemariva, s obzirom na to da ona daje potencijal za citiranje i u drugim područjima znanosti. Usprkos složenosti citatnog procesa, njegovog kulturnog, sociološkog, psihološkog i geografskog konteksta koji utječe na citatnu motivaciju autora i usprkos činjenici da je pri tome teško razlučiti što je u postupku citiranja kvaliteta samog rada, a što su drugi razlozi referiranja, smatra se da citati ipak govore o stupnju integriranosti rezultata istraživanja nekog rada u međunarodnu znanstvenu literaturu (Petрак, 2001).

2. Knjižnične i informacijske znanosti

Područje knjižnične i informacijske znanosti (KIZ) s vremenom je raslo i razvijalo se u apsolutnom i relativnom smislu. U drugoj polovici 20. stoljeća dolazi do velikog rasta broja časopisa, radova i autora, a samo područje mijenja se iz onog profesionalno usmjerenog na knjižničarstvo na područje usmjereno na informaciju, njezinu upotrebu i primjenu. Mogućnosti mrežnog širenja i razmjene informacija te pretvaranja interneta u masovni fenomen s ubrzanim razvojem tehnologije u digitalnom okruženju, rezultirali su revolucijom u području informacijskih i komunikacijskih znanosti. Također je sve više rasla multidisciplinarnost područja kako prema unutra tako i prema van, a time su se obogaćivali ciljevi, metode i rezultati istraživanja (Figuerola, Marco and Pinto, 2017). Istraživanje koje su proveli Larivière, Sugimoto i Cronin (2012) pokazalo je kako je 2010. godine gotovo 60 % autora koji publiciraju radove iz područja knjižnične i informacijskih znanosti, publiciralo radove i u drugim područjima. Rast i interdisciplinarnost područja popraćeni su rastom vidljivosti te se KIZ-radovi citiraju jednako kao i prosječni radovi iz društvenih znanosti i privlače citate brže nego prije (Wallace, Larivière and Gingras, 2009). KIZ je povezan s velikom količinom informacija kojima treba upravljati, a njihova se proizvodnja, pohranjivanje i diseminacija obavljaju pomoću računala. Sve je to dovelo do razvoja novih mogućnosti poput digitaliziranja građe, ekspanzije scijentometrijskih i bibliometrijskih pokazatelja, potpore informacijsko-komunikacijske tehnologije obrazovnim procesima, razvoja bibliografskih i citatnih baza podataka, itd.

Kada je riječ o radovima iz područja KIZ-a, uz općenito povećanje broja radova u proteklih 20 godina, uočen je trend povećanja broja radova koji su koristili izraze *informacije*, *tehnologija*, *analiza društvenih mreža* ili *citati*, dok su tradicionalne knjižničarske teme kao što su knjižnično poslovanje, pohrana i zaštita ili katalogizacija pokazale opadajući trend (Larivière, Sugimoto and Cronin, 2012).

U svojoj studiji³ Taşkın (2021) otkriva da su radovi na temu upravljanja i informacijskih sustava više citirani od onih koji tematiziraju knjižničarstvo i pravno knjižničarstvo i premda se brojčano više članaka objavljuje u tradicionalno knjižničarskim časopisima, ti se časopisi citiraju uglavnom manje od ostalih unutar KIZ-a.

3. Vjesnik bibliotekara Hrvatske

Vjesnik bibliotekara Hrvatske (u nastavku *Vjesnik*) časopis je Hrvatskog knjižničarskog društva, koji neprekidno izlazi od 1950. godine te objavljuje znanstvene i stručne članke iz područja KIZ-a, kao i priloge iz relevantnog područja zakonodavstva. Od samih početaka *Vjesnik* je imao ulogu prijenosnika novih znanja i informacija iz područja knjižničarstva, a kasnije i iz informacijskih znanosti te srodnih djelatnosti i disciplina. Kako se područje KIZ-a razvijalo, tako se i *Vjesnik* obogaćivao kontinuiranim rastom baze autora, višeautorskim radovima koji pretpostavljaju suradnju u istraživanju te raznolikosti tema koje prate multidisciplinarnost područja (Pehar, 2022). Važnost *Vjesnika* i njegov doprinos razvoju knjižničarstva i informacijskih znanosti u Hrvatskoj neupitan je, a kontinuirano održavanje razine kvalitete objavljenih priloga rezultiralo je uključivanjem časopisa u sljedeće bibliografske baze podataka: Scopus 2009. godine, Library and Information Science Abstracts – LISA 2014., Library, Information Science & Technology Abstracts – LISTA 2004. i Central & Eastern European Academic Source (CEEAS) 2014. godine nadalje. *Vjesnik* je također bio indeksiran u bazama IBZ Online od 2012. do 2017. godine i *Information Science and Technology Abstracts* – ISTA od 1997. do 2003. godine.

Citatna analiza *Vjesnika* zaključno s 2005. godinom provedena je u okviru doktorskog rada Franje Pehara (2010b) pod naslovom: „Komunikacijska uloga časopisa u polju informacijskih znanosti: bibliometrijska analiza *Vjesnika bibliotekara Hrvatske* i *Informatologije*“. Pomoću alata koje nude citatne baze podataka, danas je mogućnost citatne analize znatno olakšana. *Vjesnik* je indeksiran u citatnoj bazi Scopus od 2009. godine i evidentiran u Google Scholaru, tražilici koja pohranjuje bibliografske zapise i analizira citatne podatke. *Vjesnik* nije indeksiran u citatnim kazalima baze WoS, ali pomoću alata Citation Reference Search moguće je otkriti članke *Vjesnika* koji su citirani u navedenoj bazi.

³ Istraživanjem se pokušala predvidjeti budućnost razvoja područja KIZ-a i njegovih potpodručja analizom objavljenih i citiranih članaka unutar posljednjih 97 godina. Korišteni su alati koje nudi Web of Science te su 123 742 članka detaljno istražena. Područje je podijeljeno na četiri potpodručja: (1) knjižničarstvo i pravno knjižničarstvo, (2) zdravstvene informacije u KIZ-u, (3) scientometrija i pronalaženje informacija i (4) upravljanje i informacijski sustavi. Rezultati studije pokazali su da su potpolja KIZ-a potpuno različita jedno od drugoga u pogledu svojih obrazaca objavljivanja i citiranja, te da sva potpolja imaju različitu dinamiku.

4. Citatne baze podataka

WoSCC je multidisciplinarna bibliografska i citatna baza podataka dostupna preko istraživačke platforme Web of Science (WoS). Tri su najpoznatije i najstarije zbirke citatnih indeksa, *Science Citation Index Expanded* (SCI-EXPANDED), *Social Science Citation Index* (SSCI) i *Art and Humanities* (A&HCI), a danas ona uključuje ukupno 11 citatnih indeksa. Najpoznatija su WoS-ova dva citatna indeksa SCI-EXPANDED i SSCI, koja su dugo smatrana „zlatnim standardom“ citatnih analiza. Njih je kreirao Institut znanstvenih informacija (*Institute for Scientific Information – ISI*) iz Philadelphije, odnosno osnivač Instituta Eugene Garfield, još 1961., odnosno 1970. godine. Pokretanje SCI-a označilo je ključnu prekretnicu u kvantitativnom istraživanju znanosti i široj primjeni statističkih analiza literature (Pehar, 2010b). Garfield je 1975. godine kreirao još jednu citatnu bazu pod nazivom *Journal Citation Reports* (JCR), koja se sastoji od alata pomoću kojih se časopisi mogu vrednovati, rangirati, kategorizirati i uspoređivati. Svaki časopis nakon najmanje dvije godine od uključivanja u WoSCC, dobiva svoj faktor odjeka (*impact factor – IF*) i kvartil (Q), koji se odnosi na poredak u predmetnoj kategoriji na temelju IF-a. IF za određenu godinu računa se tako da se zbroj citata u toj godini koji se odnose na sve radove objavljene prethodne dvije godine podijeli s brojem znanstvenih i preglednih radova objavljenih u prethodne dvije godine. Samocitati se tretiraju ravnopravno kao i citati. Godine 2004. predstavljene su multidisciplinarna bibliografska i citatna baza Scopus, u vlasništvu tvrtke Elsevier i Google Scholar, tražilica koja pretražuje internet i indeksira bilo koji dokument s naizgled akademskom strukturom, brojeći pritom citate. U usporedbi s WoS-om, Scopus ima fleksibilnije kriterije za indeksiranje publikacija te pokriva veći broj časopisa (Čuljak, 2022).

4.1. Citatni pokazatelji baze Scopus

Scopus je danas ravnopravan WoS-u i njegovi se citatni pokazatelji upotrebljavaju u mnogim međunarodnim rangiranjima sveučilišta te su izjednačeni s WoS-ovim pokazateljima u mnogim nacionalnim pravilnicima za izbor u znanstvena zvanja. Citatni pokazatelji koji se izračunavaju na temelju podataka baze Scopus sljedeći su: CiteScore, SCImago Journal Rank (SJR) i Source Normalized Impact per Paper (SNIP). CiteScore je pandan faktoru odjeka i njime se nastojalo nadići nedostatke faktora odjeka kao što su kratak dvogodišnji vremenski raspon te uračunavanje samo izvornih znanstvenih i preglednih radova u nazivnik formule, dok se u brojniku nalaze citati svih radova, čime se otvara prostor manipulaciji. CiteScore izračunava prosječan broj citata primljenih u četiri kalendarske godine za pet recenziranih vrsta dokumenata (znanstveni radovi, pregledni članci, zbornici s

konferencija, radovi s podacima⁴ i poglavlja knjiga) objavljenih u časopisu u iste četiri godine. Isti kriterij primjenjuje i u brojniku i nazivniku. Naprimjer, CiteScore za 2021. izračunava odnos broja citata primljenih od 2018. do 2021. u odnosu prema broju radova indeksiranih u navedenom razdoblju. Odabran je četverogodišnji raspon kako bi se omogućilo uključivanje novije godine u kalkulaciju, čime se izračun smatra preciznijim. Kao i faktor odjeka CiteScore se računa jedanput godišnje, obično u svibnju. Postoji i CiteScore Tracker koji se izračunava isto kao CiteScore, ali samo za tekuću godinu te se ažurira svaki mjesec kao trenutni pokazatelj uspješnosti časopisa (CiteScore Journal Metric – FAQs, 2022).

SJR⁵ pokazatelj koristi varijantu Googleovog PageRank algoritma koji polazi od činjenice da je citat dobiven iz važnijeg časopisa vrijedniji od citata dobivenog iz manje važnog časopisa. Uzima se u obzir trogodišnje razdoblje, a samocitati se djelomice isključuju. Svakom citatu pridaje se određena „težina“ ovisno o tome iz kojeg časopisa dolazi (tematika, kvaliteta i reputacija časopisa izravno utječu na vrijednost citata). Samim činom citiranja nekog izvora prenosi se njegov utjecaj i status na izvor koji citira. Citat časopisa s visokim SJR-om vrijedi više od citata časopisa s nižim SJR-om. Utjecaj nekog časopisa raspoređuje se ravnomjerno na sve citate koje on ostvari unutar te godine, što je važno jer se time korigiraju razlike u varijacijama zbrajanja citata unutar različitih područja. SJR časopisa iz područja s velikom vjerojatnošću citiranja dijeli se na puno citata, tako da svaki citat vrijedi relativno malo. S druge strane SJR časopisa iz područja s malom vjerojatnošću citiranja dijeli se na malo citata, tako da svaki citat vrijedi relativno puno. Rezultat toga jest izjednačavanje razlika u praksi citiranja među područjima i olakšavanje uspoređivanja časopisa. SJR ističe one časopise koje citiraju prestižni časopisi (How is SJR used in Scopus?, 2020).

SNIP mjeri stvarne primljene citate u odnosu na očekivane citate za predmetno područje kojem časopis pripada. Taj pokazatelj pomaže usporediti časopise različitih predmetnih područja. SNIP uzima u obzir odlike predmetnog područja časopisa koji čine radovi koji citiraju taj isti časopis. SNIP uzima u obzir sljedeće: a) učestalost kojom autori citiraju druge radove u svojim popisima literature, b) brzinu „sazrijevanja“ utjecaja citata, c) opseg u kojem baza podataka korištena u procjeni pokriva literaturu iz tog područja. SNIP je zapravo omjer prosječnog broja citata časopisa po radu i potencijala citata njegovog predmetnog područja (ibid.).

⁴ Tzv. *data papers* definiraju se kao radovi u znanstvenim časopisima čija je primarna svrha opisati podatke istraživanja. U kontekstu otvorene znanosti, sve je veća količina dostupnih istraživačkih podataka koji pridonose tzv. velikim podacima znanosti (engl. *big data of science*). Razvijeni su mnogi novi alati, metode i infrastrukture za distribuciju, obradu, analizu i očuvanje istraživačkih podataka. Radovi s podacima dio su toga, a njihova svrha nije donijeti određene hipoteze i zaključke, već opisati podatke i okolnosti njihovog prikupljanja (Schöpfel et al., 2019).

⁵ SCImago Journal Rank metrika dostupna je u otvorenom pristupu.

5. Istraživanje

5.1. Metodologija

Cilj je istraživanja primjenom raznih metoda analize citata i pokazatelja u okviru baze Scopus istražiti obilježja *Vjesnika* (CiteScore, SJR, h-indeks⁶) te utvrditi koliko je njegovih radova do sada indeksirano u Scopusu i kakva je njihova distribucija prema godinama. Željelo se utvrditi koliko su ukupno citata navedeni radovi ostvarili i kakva je pozicija *Vjesnika* unutar predmetnog područja „Library and Information Sciences“ kojemu pripada, odnosno kojoj kvartili pripada s obzirom na ostvareni broj citata. Također se željelo otkriti koliko je neindeksiranih radova citirano u Scopusu te kakva je njihova distribucija prema godinama. Odgovorilo se na pitanje koji su najcitiraniji indeksirani i neindeksirani radovi *Vjesnika* u Scopusu te koji su ih časopisi najviše citirali. Utvrdit će se odnos između citata i samocitata te kakva je distribucija citata prema godinama. Za ilustraciju pokazatelja SNIP-a koji omogućuje usporedbu časopisa iz različitih predmetnih područja, s *Vjesnikom* je uspoređen hrvatski medicinski časopis *Acta medica Croatica*.

Kada je riječ o bazi WoSCC, uz broj citiranih radova i ostvarenih citata te popis najcitiranijih radova utvrdilo se u kojim su časopisima radovi *Vjesnika* citirani najmanje dva puta te institucionalna pripadnost autora koji su citirali najmanje dva rada *Vjesnika*. Citati neindeksiranih radova praćeni su korištenjem alata Secondary documents u Scopusu, odnosno Cited references u WoSCC-u. Oba alata evidentiraju citate priloga u *Vjesniku* od 1950. godine nadalje.

5.2. Citatna analiza *Vjesnika* prema pokazateljima baze Scopus

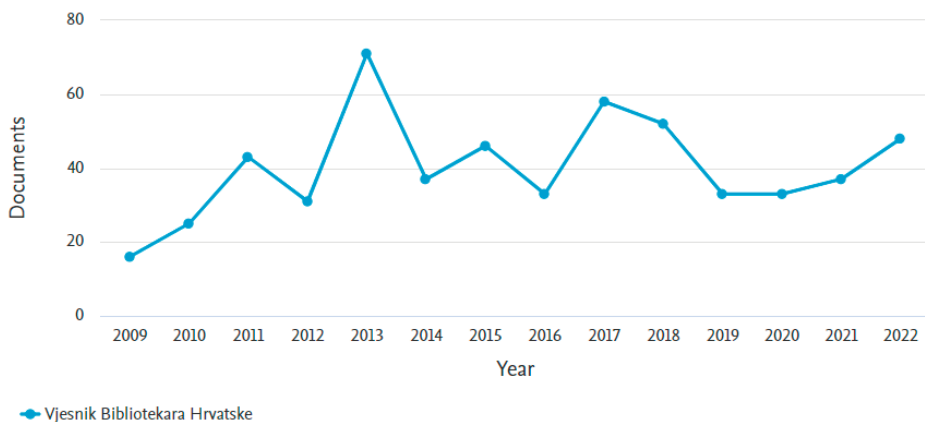
5.2.1. Indeksirani radovi

U okviru Scopusu *Vjesnik* pripada širem području društvenih znanosti (engl. *Social Sciences*), a u užem smislu području knjižnične i informacijskih znanosti (engl. *Library and Information Sciences*). Tome području pripada ukupno 308 časopisa, 16 knjiga koje izlaze u serijama, 2 zbornika s kongresa i 6 tzv. strukovnih publikacija.⁷ *Vjesnik* je uključen u Scopus 2009. godine i indeksiran je u kontinuitetu sve do danas, a ukupno su indeksirana 563 članka. Indeksirani su svi znanstveni, stručni i pregledni radove te prethodna priopćenja i izlaganja sa skupova i tek poneki uvodnik ili izvješće. Iznimke su godine 2013., 2015. i 2017. kada je u

⁶ H-indeks časopisa izračunava se isto kao i onaj za pojedine znanstvenike (broj radova h, koji su citirani barem h ili više puta). Za časopise koji objavljuju velik broj radova može se očekivati veći h-indeks jer je najveći mogući h-indeks jednak ukupnom broju radova što ih je određeni časopis objavio (Macan and Petrak, 2015).

⁷ Radi se o publikacijama koje su kombinacija znanstvenih i popularnih sadržaja koje stručnjaci u određenim industrijama koriste za međusobno informiranje i razmjenu informacija o toj industriji i onima koji su zainteresirani za određenu industriju.

Scopus uključen veći broj priloga takve vrste. Godine 2010. u Scopus nije uključen cijeli broj 3/4. U kronološkom grafičkom prikazu broja radova uključenih u Scopus uočljiva je tendencija rasta broja radova. Kao najproduktivnije godine ističu se 2013., 2017. i 2018., kada je broj indeksiranih radova prešao 50 (slika 1).

Slika 1. Distribucija broja radova indeksiranih u Scopusu prema godinama

Ukupan broj citata *Vjesnika* od 2009. do 2022. godine iznosi 454, a h-indeks časopisa jest 6 (tablica 1).

Tablica 1. Ukupan broj citata indeksiranih radova *Vjesnika* ostvarenih u Scopusu 27. 1. 2023.

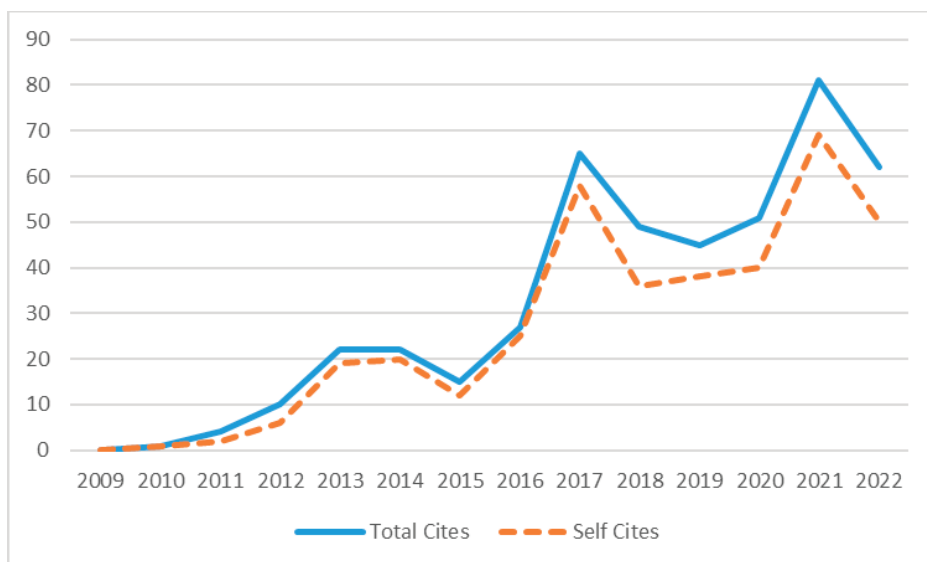
> 2019	2019	2020	2021	2022	Total
215	45	51	81	62	454

Od indeksiranih 563 članka, citate je ostvarilo njih 226, dok je 337 ostalo bez citata. Citirani su u ukupno 252 rada, od kojih su 181 radovi *Vjesnika*, što znači da su gotovo 72 % citata zapravo samocititi. Ipak, među časopisima koji su najmanje dva puta citirali radove *Vjesnika*, od ukupno 11 časopisa, 5 je stranih, a ostali su domaći (slika 2).

☐ Vjesnik Bibliotekara Hrvatske	(181)
☐ Communications In Computer And Information Science	(3)
☐ Journal Of Librarianship And Information Science	(3)
☐ Croatian Journal Of Education	(2)
☐ Journal Of Academic Librarianship	(2)
☐ Libri	(2)
☐ Ljetopis Socijalnog Rada	(2)
☐ Medijska Istrazivanja	(2)
☐ Sigurnost	(2)
☐ Suvremena Psihologija	(2)
☐ Transinformacao	(2)

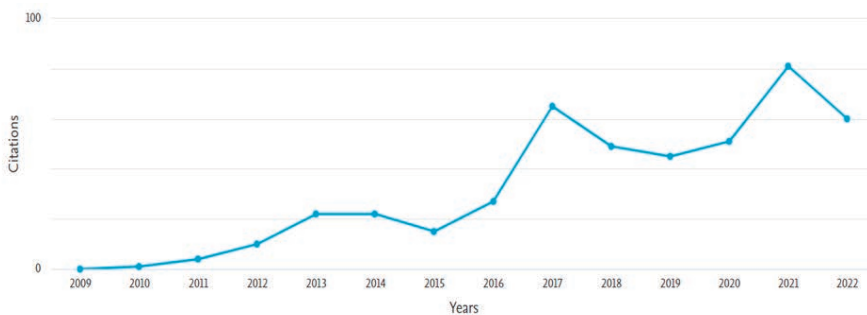
Slika 2. Časopisi u Scopusu koji su najmanje dva puta citirali članke *Vjesnika* indeksirane u Scopusu

Grafički prikaz odnosa broja citata i samocitata također potvrđuje visoku stopu samocitata (slika 3).

Slika 3. Odnos ukupnog broja citata i samocitata *Vjesnika* u Scopusu

Krivulja broja citata indeksiranih članaka očekivano je rasla iz godine u godinu, a najviše citata ostvareno je 2017. godine (65) i 2021. godine (81). Od 2016. na 2017. godinu uočljiv je intenzivniji rast broja citata (s 27 na 65) i od tada nadalje broj ostvarenih citata po godini nije pao ispod 45 (slika 4).

Slika 4. Distribucija citata indeksiranih članaka *Vjesnika* u Scopusu od 2009. do 2022. godine

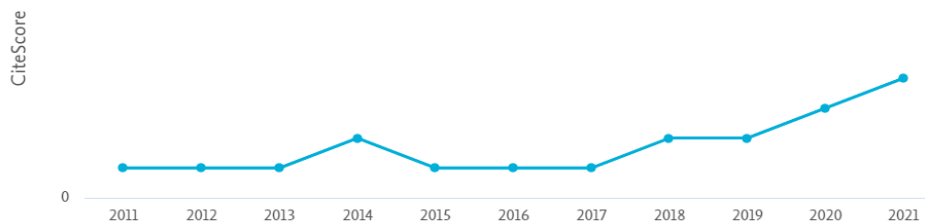
Izdvojeno je deset najcitiranijih indeksiranih radova i uočeno je da su u njima najzastupljenije knjižničarske teme poput knjižničnih usluga, izgradnje zbirki, nabave građe i sl. Među njima su samo dva rada koja su tematski izvan usko knjižničarskih tema, to su „Vrednovanje znanstvenog rada“ Radovana Vrane i „Informacijska pismenost u nastavnim programima diplomskog studija Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu“ Lee Škorić i suradnika. Četiri od deset najcitiranijih radova *Vjesnika* u Scopusu nije ostvarilo niti jedan citat u WoSCC-u, a ostali su ostvarili daleko manje citata nego u Scopusu. To govori u prilog činjenici da je WoSCC zatvoreniji za časopise neengleskog govornog područja (tablica 2).

Tablica 2. Deset najcitiranijih indeksiranih radova u Scopusu i njihova citiranost u WoSCC-u

	Rad	Godina objave	Broj citata u Scopusu	Broj citata u WoSCC-u
1.	Kraljević I. „Zelena knjižnica: projekt Društva bibliotekara Istre“	2013.	10	0
2.	Vrana R. „Vrednovanje znanstvenog rada“	2011.	9	2
3.	Krajina T, Markulin H. „Nabava knjižnične građe u visokoškolskim knjižnicama“	2011.	9	3

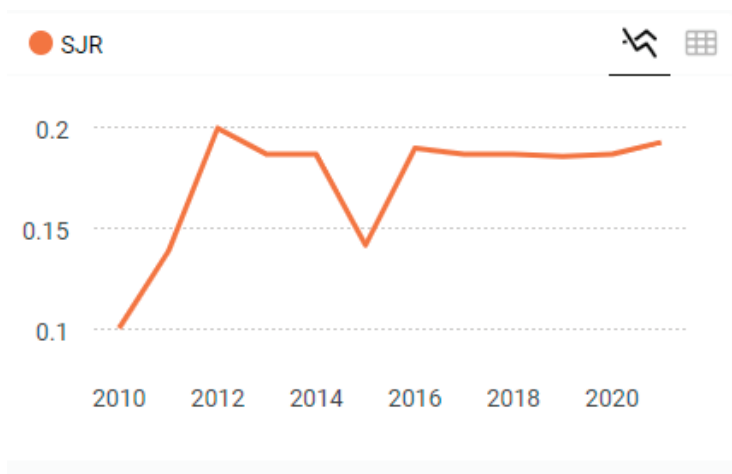
	Rad	Godina objave	Broj citata u Scopusu	Broj citata u WoSCC-u
4.	Stričević I, Jelušić S. „Knjižnične usluge za mlade: modeli i koncepti“	2010.	8	1
5.	Badurina B, Dragija-Ivanović M, Krtalić M. „Vrednovanje knjižničnih službi i usluga akademskih i narodnih knjižnica“	2010.	7	2
6.	Willer M, Barbarić A. „Međunarodna kataložna načela: prikaz i analiza“	2009.	7	0
7.	Vrana R, Kovačević J. „Percepcija korisnika o knjižnici i knjižničnim uslugama kao temelj poslovne strategije knjižnice“	2013.	6	1
8.	Škorić L, Šember M, Markulin H, Petrak J. „Informacijska pismenost u nastavnom programu diplomskog studija Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu“	2012.	6	4
9.	Majstorović Z, Ivić K. „Izgradnja zbirke u sveučilišnom knjižničnom sustavu: model“	2011.	6	0
10.	Willer M, Šauperl A, Petek M, Tomić M. „Jedinstveni stvarni naslov: zašto nam je potreban više nego ikad?“	2011.	6	0

Citatni indikator CiteScore za *Vjesnik* izračunava se od 2011. godine, a SJR od 2010. godine. Unutar područja knjižnične i informacijskih znanosti *Vjesnik* je, prema ostvarenim citatima, u 2021. godini od ukupno 247 časopisa pozicioniran na 195 mjestu, što mu daje CiteScore 0.4. Slika 5 prikazuje krivulju CiteScore pokazatelja koji od 2017. godine nadalje ima uzlaznu tendenciju (slika 5).

Slika 5. Krivulja CiteScore pokazatelja *Vjesnika* (preuzeto s mrežnih stranica Scopus-a)

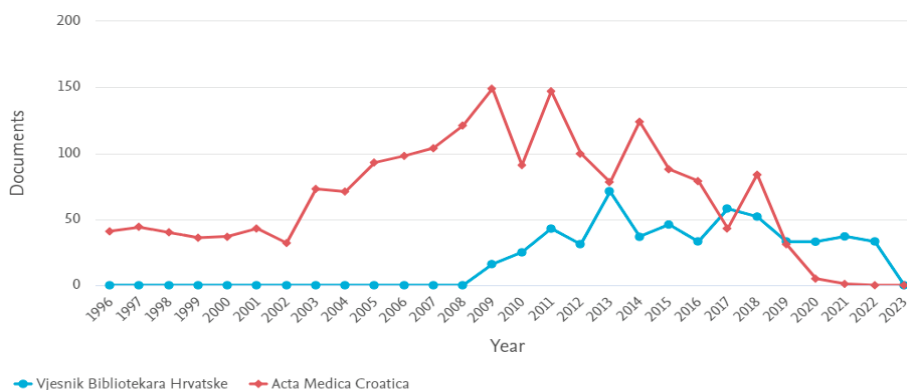
Prema SJR pokazateljima, zbog drugačijeg načina računanja citata, *Vjesnik* se nalazi na 153 mjestu od ukupno 249 časopisa unutar kategorije, što ga pozicionira u treću kvartil (Q3) sa SJR rezultatom 0,193. *Vjesnik* se u većini indeksiranih godina nalazio u Q3, osim 2010., 2011. i 2015. kada je bio kategoriziran u Q4. Slika 6 pokazuje kontinuirano stabilnost SRJ pokazatelja od 2016. godine nadalje.

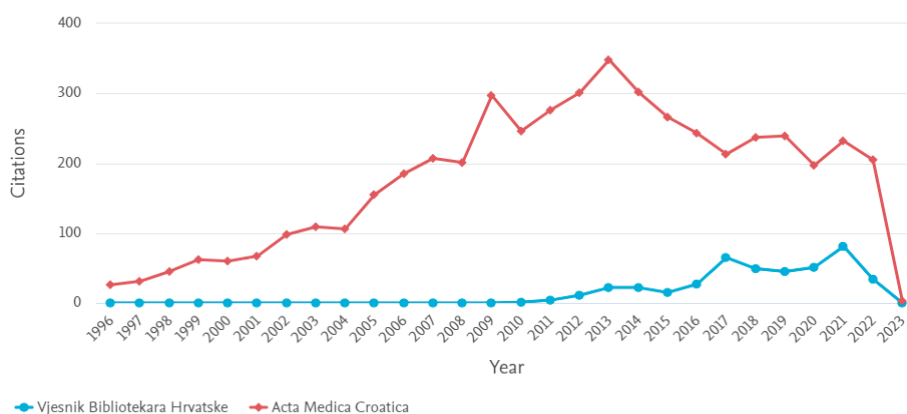
Slika 6. Krivulja SJR pokazatelja *Vjesnika* (preuzeto s mrežnih stranica SCImago Journal Rank)

Citatni pokazatelj SNIP, kao što je već rečeno, može usporediti časopise različitih predmetnih područja. Za ilustraciju je uspoređen časopis *Acta medica Croatica*, koji pripada predmetnom području medicine s *Vjesnikom*. Hrvatski časopis *Acta medica Croatica* odabran je zbog sličnosti koje dijeli s *Vjesnikom*: prilozi su uglavnom pisani hrvatskim jezikom, članovi uredničkog odbora domaći su struč-

njaci, a što se tiče sadržaja nisu usko specijalizirani i bave se raznim temama unutar svojih područja. U kategoriji „General Medicine“ kojoj *Acta* pripada nalazi se ukupno 826 časopisa, što je za 579 časopisa više nego u kategoriji „Library and information sciences“. Samim time u kategoriji „General Medicine“ veća je mogućnost referiranja, tj. citiranja i ona ima veći citatni potencijal. *Acta medica Croatica* nalazi se na 740. mjestu unutar kategorije, što je pozicionira u četvrtu kvartil (Q4) za 2021. godinu, a u toj je kvartili uzastopno od 2014. godine. Bez obzira na to što je *Acta* publicirala do 2019. godine više radova i dobivala više citata od *Vjesnika* na godišnjoj razini te joj je h-indeks za 2021. godinu bio 17, unutar svoje kategorije ona je kontinuirano lošije pozicionirana od *Vjesnika* u njevoj kategoriji (slike 7 i 8).

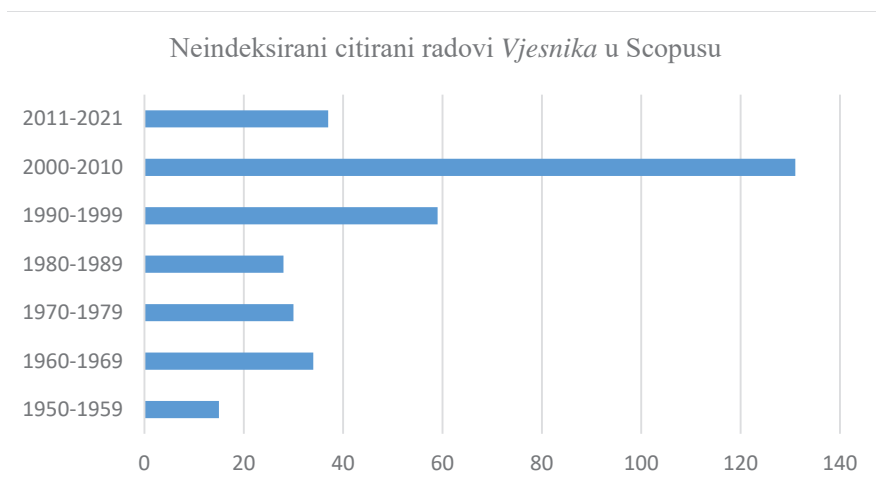
Slika 7. Usporedba broja indeksiranih radova *Vjesnika* i *Acte medicæ Croaticæ* prema SNIP pokazatelju

Slika 8. Usporedba broja citata *Vjesnika* i *Acte medicæ Croaticæ* prema SNIP pokazatelju

5.2.2. Neindeksirani radovi *Vjesnika* u Scopusu

Kako bi se dobili potpuni pokazatelji citiranih radova objavljenih u *Vjesniku* prije 2009. godine, provedeno je pretraživanje baze Scopus uz pomoć alata Secondary documents. Navedeni alat evidentira i citate onih radova *Vjesnika* koji nisu bili uvršteni u Scopus nakon njegova uključivanja 2009. godine. Takvih je radova ukupno 332 i citirani su u 272 rada u Scopusu te su ostvarili ukupno 529 citata.⁸ Najcitiraniji su radovi publicirani od 2000. do 2010. godine, što je razdoblje koje neposredno prethodi indeksaciji *Vjesnika* u Scopusu (slika 9).

Slika 9. Distribucija neindeksiranih, ali citiranih radova *Vjesnika* u Scopusu prema godini objave

Najcitiraniji neindeksirani rad jest „Standardi za visokoškolske knjižnice“ kao važan propis iz područja knjižničarstva, koji je usvojen na sjednici *Savjeta za biblioteke Hrvatske* 21. studenog 1990. godine. Među najcitiranijim radovima našli su se radovi koji tematiziraju hrvatske sveučilišne knjižnice, znanstvene časopise, usluge knjižnica, potrebe i zadovoljstvo korisnika, obrazovnu ulogu knjižnica, školovanje knjižničara i digitalizaciju građe. Za razliku od Scopusu, „Standardi za visokoškolske knjižnice“ uopće nisu citirani u WoSCC-u, uz još dva rada koji su također ostali bez citata. S druge strane solidan broj citata u WoSCC-u ostvarila su dva rada – „Hrvatski znanstveni časopisi na Internetu“ Sofije Konjević i „Časopisi znanstvene periferije: prema zajedničkoj metodi vrednovanja njihove znanstvene komunikabilnosti?“ Siniše Maričića, koji premda tematiziraju hrvatske časopise, dotiču se općenito časopisa znanstvene periferije (tablica 3).

⁸ Citati ostvareni do 27. 1. 2023.

Tablica 3. Deset najcitiranijih neindeksiranih radova u Scopusu i njihova citiranost u WoSCC-u

	Rad	Godina objave	Broj citata u Scopusu	Broj citata u WoSCC-u
1.	„Standardi za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj“	1990.	13	0
2.	Konjević S. „Hrvatski znanstveni časopisi na Internetu“	2003.	10	6
3.	Petrak J, Aparac-Jelušić T. „Knjižnice na hrvatskim sveučilištima: tradicija i promjene“	2005.	8	1
4.	Pavlinić S, Horvat J. „Istraživanje potreba korisnika Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek“	1998.	7	1
5.	Horvat A. „Školovanje knjižničara u svijetlu europskih normi“	2005.	6	3
6.	Maričić S. „Časopisi znanstvene periferije – prema zajedničkoj metodi vrednovanja njihove znanstvene komunikabilnosti?“	2007.	5	4
7.	Čelić-Tica V, Gabriel DM. „Knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama kao dio nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine“	2006.	5	0
8.	Špiranec S, Lasić-Lazić J. „Obrazovna uloga knjižnica: priprema građana za Europu znanja“	2005.	5	0
9.	Katić T. „Digitalizacija stare građe“	2003.	5	3
10.	Petr K. „Uspješnost poslovanja Knjižnice Pedagoškog fakulteta u Osijeku: zadovoljstvo korisnika Knjižnicom i njezinim uslugama“	2000.	5	2

Neindeksirani radovi citirani su u ukupno 272 rada, a većina njih, točnije 167, citirani su u *Vjesniku*, što govori u prilog visokoj razini samocitata od 61 %. Ipak među časopisima koji su citirali najmanje dva neindeksirana rada *Vjesnika* nalazi se 8 stranih od ukupno 14 časopisa (slika 10).

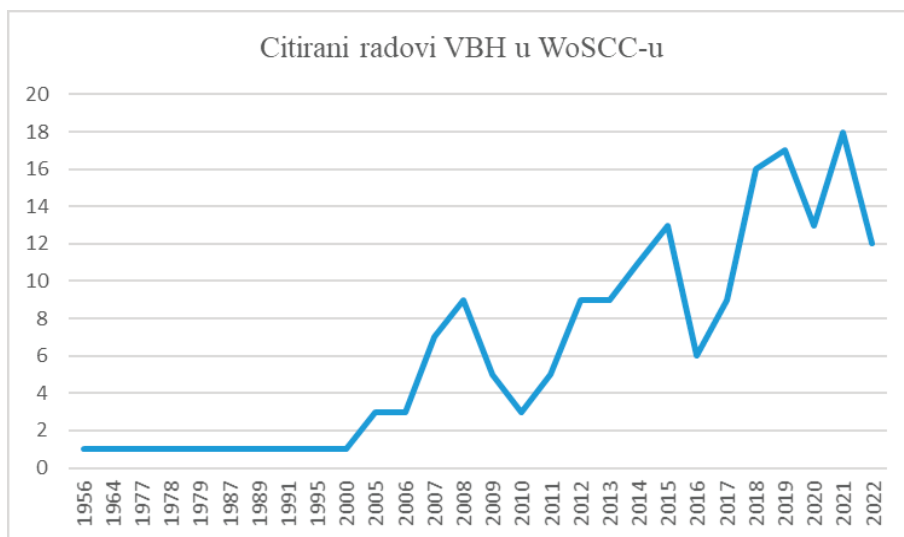
☐ Vjesnik Bibliotekara Hrvatske	(167)
☐ Kemija U Industriji Journal Of Chemists And Chemical Engineers	(7)
☐ Colloquia Maruliana	(3)
☐ Društvena Istraživanja	(3)
☐ Libri	(3)
☐ Radovi Instituta Za Povijest Umjetnosti	(3)
☐ Anali Zavoda Za Povijesne Znanosti Hrvatske Akademije Znanosti I Umjetnosti U Dubrovniku	(2)
☐ Arti Musices	(2)
☐ Ifla Journal	(2)
☐ Informatologia	(2)
☐ International Information And Library Review	(2)
☐ Journal Of Librarianship And Information Science	(2)
☐ Knowledge Organization	(2)
☐ Learned Publishing	(2)

Slika 10. Časopisi koji su citirali najmanje dva neindeksirana rada *Vjesnika*

5.3. Citatna analiza *Vjesnika* prema pokazateljima baze WoSCC

Vjesnik nije indeksiran niti u jednom citatnom kazalu baze WoSCC te se za njega ne može izračunati niti jedan citatni pokazatelj, ali ga citiraju drugi radovi koji su uključeni u navedenu bazu te je moguće doći do podatka koji su radovi *Vjesnika* citirani u WoSCC-u i koji su ih radovi citirali. Pronalazimo ukupno 213 citiranih članaka iz *Vjesnika* u 178 članaka indeksiranih u WoSCC-u koji su ostvarili 271 citat. S obzirom na to da *Vjesnik* nije indeksiran u WoSCC-u, ne postoji mogućnost samocitiranja, kao što je slučaj kod Scopusa.

Raspodjela radova *Vjesnika* u WoSCC-u prema godini citiranja pokazuje uzlazni trend od 2000. godine nadalje, s odstupanjima u određenim razdobljima (2009. – 2013., 2016. – 2017. te 2020. i 2022.). Prema broju ostvarenih citata 2021. godina bila je najuspješnija za *Vjesnik* (slika 11).

Slika 11. Distribucija broja radova *Vjesnika* u WoSCC-u prema godini citiranja

Među najcitiranijim radovima u WoSCC-u jesu oni koji se bave hrvatskim znanstvenim časopisima i općenito časopisima znanstvene periferije, informacijskom pismenošću, digitalnom knjižnicom kao potporom nastavi i slobodnom pristupu znanstvenim informacijama. Tipično knjižničarske teme obrađuju tri rada koja tematiziraju knjižnične usluge za djecu, nabavu građe i katalogna pravila i prakse u jugoistočnoj Europi. Kada se uspoređi citiranost navedenih radova u Scopusu s njihovom citiranosti u WoSCC-u, broj citata očekivano je veći ili isti u Scopusu, osim za tri rada koja tematiziraju digitalne knjižnice i digitalne kompetencije te zastupljenost hrvatskih časopisa u bazama WoS i Scopus (tablica 4).

Tablica 4. Deset najcitiranijih radova *Vjesnika* u WoSCC-u i njihova citiranost u Scopusu

	Rad	Godina objave	Broj citata u WoSCC-u	Scopus
1.	Konjević S. „Hrvatski znanstveni časopisi na Internetu“	2003.	6	10
2.	Maričić S. „Časopisi znanstvene periferije - prema zajedničkoj metodi vrednovanja njihove znanstvene komunikabilnosti?“	2007.	4	5

	Rad	Godina objave	Broj citata u WoSCC-u	Scopus
3.	Mašina Delija D, Holcer D. „Aktivnosti hrvatskih narodnih knjižnica na Facebooku u uvjetima proljetnog lockdowna 2020.“	2021.	3	3
4.	Lukačević S, Radmilović D, Petr Balog K. „Digitalne kompetencije i treća životna dob: analiza programa informatičkog i informacijskog opismenjavanja korisnika treće životne dobi Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek“	2018.	3	1
5.	Malešić J. „Challenges of preserving written heritage: the experiences from the National and university library“	2015.	3	3
6.	Mitrović G. „Zastupljenost hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa u bazama podataka Web of Science i Scopus s osvrtom na društveno humanističke znanosti“	2013.	3	2
7.	Stričević I, Čunović K. „Knjižnične usluge za djecu rane dobi i roditelje u Hrvatskoj“	2013.	3	4
8.	Škorić L, Šember M, Markulin H, Petrak J. „Informacijska pismenost u nastavnom programu diplomskog studija Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu“	2012.	3	6
9.	Zubac A, Tominac A. „Digitalna knjižnica kao podrška sveučilišnoj nastavi i istraživačkome radu na daljinu: elektronički izvori za elektroničko učenje na hrvatskim sveučilištima“	2012.	3	2
10.	Krajina T, Markulin H. „Nabava knjižnične građe u visokoškolskim knjižnicama“	2011.	3	3

Među časopisima indeksiranim u WoSCC-u koji su najmanje dva puta citirani radove *Vjesnika* nalazi se 11 hrvatskih od ukupno 29 časopisa. Najviše citata, ukupno 30, *Vjesnik* je ostvario u *Bosniaci*, časopisu Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine (slika 12).

☐	BOSNIACA JOURNAL OF THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY OF BOSNIA AND HERZEGOVINA	30	☐	2019 42ND INTERNATIONAL CONVENTION ON INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY ELECTRONICS AND MICROELECTRONICS MIPRO	2
☐	KEMIJA U INDUSTRIJI JOURNAL OF CHEMISTS AND CHEMICAL ENGINEERS	7	☐	EDUCATION FOR INFORMATION	2
☐	ANALI ZAVODA ZA POVIJESNE ZNANOSTI HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U DUBROVNIKU	4	☐	EKONOMSKI VJESNIK	2
☐	DRUSTVENA ISTRAZIVANJA	4	☐	INFORMATION LITERACY LIFELONG LEARNING AND DIGITAL CITIZENSHIP IN THE 21ST CENTURY	2
☐	JOURNAL OF LIBRARIANSHIP AND INFORMATION SCIENCE	4	☐	JOURNAL OF DOCUMENTATION	2
☐	MEDUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ GOSPODARSTVO ISTOCNE HRVATSKE JUCER DANAS SUTRA	4	☐	KNJIZEVNA SMOTRA	2
☐	RADOVI ZAVODA ZA POVIJESNE ZNANOSTI HAZU U ZADRU	4	☐	KNOWLEDGE ORGANIZATION	2
☐	ARTI MUSICES	3	☐	LEARNED PUBLISHING	2
☐	COMMUNICATIONS IN COMPUTER AND INFORMATION SCIENCE	3	☐	LIBRARY HI TECH	2
☐	CROATIAN JOURNAL OF EDUCATION HRVATSKI CASOPIS ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE	3	☐	LIBRARY REVIEW	2
☐	IFLA JOURNAL INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS	3	☐	LIBRARY TRENDS	2
☐	INFORMATION RESEARCH AN INTERNATIONAL ELECTRONIC JOURNAL	3	☐	LIBRI INTERNATIONAL JOURNAL OF LIBRARIES AND INFORMATION STUDIES	2
☐	ZBORNIK VELEUCILISTA U RIJECI JOURNAL OF THE	3	☐	LJETOPIS SOCIJALNOG RADA	2
			☐	NAUCHNYE I TEKHNICHESKIE BIBLIOTEKI SCIENTIFIC AND TECHNICAL LIBRARIES	2
			☐	QUALITATIVE QUANTITATIVE METHODS IN LIBRARIES	2
			☐	TRANSINFORMACAO	2

Slika 12. Časopisi unutar WoSCC-a u kojima su radovi *Vjesnika* citirani dva ili više puta

Kada je riječ o institucionalnoj pripadnosti autora koji su citirali najmanje dva rada *Vjesnika* unutar baze WoSCC, 14 od ukupno 25 institucija pripada Republici Hrvatskoj.⁹ Prednjače radovi Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku i Sveučilišta u Zadru. Od stranih institucija najviše radova koji su citirali *Vjesnik* potpisuje Sveučilište u Sarajevu, a zanimljivo je da su se na popisu našle 3 institucije iz Egipta (slika 13).

☐	UNIVERSITY OF ZAGREB	28	☐	INSTITUTE OF ETHNOLOGY AND FOLKLORE RESEARCH ZAGREB	2
☐	UNIVERSITY OF JJ STROSSMAYER OSIJEK	24	☐	NACL SVEUCILISNA KNJIZN ZAGREBU	2
☐	UNIVERSITY OF ZADAR	13	☐	NACL UNIV BIBLIOTEKA BIH	2
☐	UNIVERSITY OF SARAJEVO	10	☐	NATL ARCH EGYPT	2
☐	UNIVERSITY OF SPLIT	6	☐	NATL UNIV LIB BOSNIA HERZEGOVINA	2
☐	CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES ARTS	4	☐	NUBBIH	2
☐	NATIONAL UNIVERSITY LIBRARY ZAGREB	4	☐	OSNOVNA SKOLA EL MANAR	2
☐	RUDJER BOSKOVIC INSTITUTE	4	☐	POLYTECHNIC RIJEKA	2
☐	UNIVERSITY OF RIJEKA	4	☐	RUSSIAN ACADEMY OF SCIENCES	2
☐	CAIRO UNIVERSITY	2	☐	STATE PUBLIC SCIENTIFIC TECHNOLOGICAL LIBRARY OF THE SIBERIAN DIVISION OF THE RUSSIAN ACADEMY OF SCIENCES	2
☐	CROATIAN INSTITUTE OF HISTORY	2	☐	UNIVERSITY NORTH CROATIA	2
☐	EGYPTIAN KNOWLEDGE BANK EKB	2	☐	UNIVERSITY OF PAVOL JOZEF SAFARIK KOSICE	2
☐	INSTITUTE FOR SOCIAL RESEARCH ZAGREB	2	☐	UNIVERSITY OF WARSAW	2
☐	INSTITUTE FOR TOURISM CROATIA	2			

Slika 13. Institucionalna pripadnost autora koji su citirali najmanje dva rada *Vjesnika* unutar baze WoSCC

⁹ Na popisu je 27 institucija, ali se Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu navodi dva puta, jednom na engleskom, drugi put na hrvatskom, kao i Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH koja se navodi još pod nazivom NUBBIH.

6. Rasprava i zaključci

Vjesnik je časopis od neizmjerne važnosti za knjižničare i informacijske stručnjake u Republici Hrvatskoj. On je odraz dugogodišnjeg zalaganja i truda brojnih generacija knjižničara i datira još iz vremena kada nije bilo mogućnosti formalnog sveučilišnog obrazovanja iz područja knjižničarstva. Društvo bibliotekara Hrvatske koje djeluje s prekidima od 1940. godine pokrenulo je svoj časopis *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* još 1950. godine. *Vjesnik* je prije svega namijenjen hrvatskoj zajednici knjižničara i informacijskih stručnjaka i u njemu je 95 % priloga napisano hrvatskim jezikom (Pehar, 2022). Uključivanje *Vjesnika* u referentnu bibliografsku i citatnu bazu Scopus 2009. godine rezultat je njegove kvalitete i kontinuiteta koji nadilaze okvire jedne male zemlje i jezika kojim se koristi mali broj ljudi.

Analiza *Vjesnika* pokazala je da je tijekom trinaest godina zamjetan broj od ukupno 563 članka *Vjesnika* indeksiran u Scopusu. Indeksacija je redovito pratila godišnju produktivnost *Vjesnika*, s tim da su u pravilu indeksirani svi znanstveni, stručni i pregledni radove te prethodna priopćenja i izlaganja sa skupova, a rjeđe uvodnici ili izvješća. S obzirom na broj indeksiranih radova, samo su njih 226 ostvarili citate, što znači da je 60 % indeksiranih radova ostalo bez citata. Dahlia Remler, profesorica na School of Public Affairs Sveučilišta u New Yorku, nakon što su rezultati analize iz 2007. pokazali da 90 % akademskih članaka nikada ne bude citirano, odlučila je sama provesti istraživanje u okvirima Google Scholar na tu temu (Remler, 2014). Rezultati su pokazali da trećina članaka iz društvenih znanosti nikada nije citirana, a iz područja humanističkih znanosti čak 80 %. S obzirom na lokalni karakter *Vjesnika* i jezičnu barijeru, 60 % necitiranih radova postotak je koji ne iznenađuje. Od ukupnog broja citata, 72 % čine samocitati, što znači da je značajan dio radova *Vjesnika* citiran upravo u *Vjesniku*. Isti je slučaj i kod neindeksiranih radova, kod kojih je razina samocitata također visokih 61 %. Ipak u oba slučaja među časopisima koji su najmanje dva puta citirali *Vjesnik* nalazi se zamjetan broj stranih časopisa. Budući da u Hrvatskoj *Vjesnik* nema ravnopravne konkurencije i vodeći je časopis iz područja KIZ-a, većina publicističke djelatnosti iz područja neizbježno se veže uz njega. Pojava samocitiranja uvijek se treba promatrati na razini određenog časopisa i u kontekstu koji je karakterističan upravo za taj časopis. Lokalni časopisi adresiraju prije svega domaću publiku i postoje u tzv. malim „bazenima“ te je njihov potencijal citiranja također nizak. Uz to najveća stopa samocitata utvrđena je upravo za domaće časopise iz područja društvenih znanosti (Taşkin et al., 2021). Što se tiče distribucije citata prema godinama, postoji kontinuitet u ostvarivanju broja citata, a rast broja citata indeksiranih radova sve je izraženiji od 2016. godine nadalje. To govori u prilog *Vjesniku* koji je bio i ostao referentan časopis.

Izdvajanjem najcitiranijih indeksiranih i neindeksiranih radova u Scopusu vidljivo je da u njima prevladavaju tipično knjižničarske teme poput knjižničnih usluga, izgradnja zbirki, nabava građe, potreba i zadovoljstva korisnika, dok među

najcitiranijim radovima *Vjesnika* u WoSCC-u prevladavaju teme šireg područja informacijskih znanosti kao što su (znanstveni) časopisi ili informacijska pismenost. Također je uočljivo je da kada drugi časopisi citiraju *Vjesnik*, onda su članci tematski više vezani uz općenito informacijske znanosti.

CiteScore pokazatelj *Vjesnika* od 2017. godine nadalje ima uzlaznu tendenciju, a SJR kontinuirano je stabilan od 2016. nadalje. Algoritam izračuna CiteScorea svaki ostvareni citat jednako tretira, no SJR svakom citatu pridaje određenu „težinu“ ovisno o tome iz kojeg časopisa dolazi te ističe one časopise koje citiraju prestižni časopisi. Iz toga se može zaključiti da bolja pozicija *Vjesnika* unutar kategorije prema SJR kriterijima upućuje na njegove kvalitativne pokazatelje. Upotrebom SNIP pokazatelja *Vjesnik* je uspoređen s medicinskim časopisom *Acta medica Croatica* i rezultati su pokazali da je *Vjesnik* u svojoj kategoriji bolje pozicioniran bez obzira na to što ima niže vrijednosti bibliometrijskih i citatnih pokazatelja od *Acte*. To samo govori o činjenici koliko su velike razlike unutar predmetnih kategorija kada je riječ o citiranju te nije preporučljivo uspoređivati časopise iz različitih područja.

Što se tiče neindeksiranih citiranih radova u Scopusu, vidljivo je da su neki od njih publicirani još 50-ih godina prošlog stoljeća, dakle u početnim godinama izlaženja *Vjesnika*. Njihovo citiranje govori o kvaliteti i aktualnosti sadržaja koje je *Vjesnik* donosio od samih početaka svoga izlaženja. Najcitiraniji su ipak radovi nastali u rasponu od 2000. do 2010., što je zacijelo doprinijelo indeksaciji *Vjesnika* u Scopusu. Neindeksirani radovi ostvarili su u Scopusu više citata nego indeksirani, što ne čudi jer je korpus neindeksiranih radova veći za 106 radova u odnosu na broj indeksiranih citiranih radova. Što se tiče neindeksiranih radova u WoSCC-u, njihov broj prilično je velik, ali su ipak ostvarili puno manje citata od radova u Scopusu. No kad se uzme u obzir nemogućnost samocitiranja u WoSCC-u, a koja je prilično visoka u Scopusu, rezultati su približno isti (tablica 5). Izostanak samocitiranja u WoSCC-u također daje jasniji uvid u status *Vjesnika* na međunarodnoj sceni i s obzirom na njegovo lokalno usmjerenje, *Vjesnik* je sasvim solidno pozicioniran.

Tablica 5. Broj citiranih radova u odnosu na broj citata

Vrsta rada prema indeksaciji	Broj citiranih radova	Broj citata
Indeksirani radovi u Scopusu (ukupno 563)	226	455
Neindeksirani radovi u Scopusu	332	529
Neindeksirani radovi u WoSCC-u	213	271

Od 2000. godine nadalje uzlazni je trend citiranja radova Vjesnika u WoSCC-u, s tim da je najuspješnija godina prema broju citata bila 2021. godina. Od časopisa uključenih u WoSCC koji su najmanje dva puta citirali radove iz *Vjesnika*, njih 62 % je stranih, a među institucijama autora koji su citirali najmanje dva rada iz *Vjesnika*, 44 % je stranih. U *Bosniaci*, časopisu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH, *Vjesnik* je ostvario najviše citata, što ne iznenađuje zbog srodnosti područja kojim se bavi i izostanku jezične barijere. Premda je ulaskom u Scopus *Vjesnik* postao vidljiv široj međunarodnoj zajednici i njegovi prilozi nalaze se u otvorenom pristupu, čini se da jezik ipak ostaje nepremostiva barijera. Što se tiče tema koje *Vjesnik* obrađuje, one su također najčešće lokalnog karaktera. Tako *Vjesnik* komunicira prije svega s lokalnom zajednicom stručnjaka iz područja KIZ-a, a u nedostatku ravnopravne konkurencije na nacionalnoj razini, stručnjaci iz područja obraćaju se gotovo isključivo njemu. To objašnjava i visoku stopu samocitiranja. Ipak uzlazni trend citiranja u WoSCC-u otvara mogućnost uključivanja *Vjesnika* u citatni indeks WoS-a *Emerging Sources Citation Index* (ESCI) koji od 2015. godine indeksira časopise koji se nalaze u procesu inicijalne uredničke evaluacije za uključivanje u WoS-ove citatne indekse.

LITERATURA

- Bordons, M.; M. T. Fernandez; I. Gomez. (2002). Advantages and limitations in the use of impact factor measures for the assessment of research performance in a peripheral country. *Scientometrics* 53, 2: 195–206. <https://doi.org/10.1023/A:1014800407876>
- Cole S.; J. R. Cole. (1969). Scientific output and recognition: A Study in the operation of the reward system in science. *American Sociological Review* 32, 3: 377–390.
- Čuljak, M. (2022). Croatian journals covered by SCIE/SSCI: The Story from the periphery. *Journal of Information and Organizational Sciences* 46, 1: 41–62. [citirano: 2022–10–12]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/file/405419>
- Figuerola, C.G.; F. J. G. Marco; M. Pinto. (2017). Mapping the evolution of library and information science (1978–2014) using topic modeling on LISA. *Scientometrics* 112, 3: 1507–1535. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2432-9>
- Jermen, N. (2014). Aktivnost hrvatskih znanstvenih ustanova na području prirodnih znanosti od 1991. do 2005. *Studia lexicographica* 8, 2: 103–131. [citirano: 2022–10–12]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/file/222343>
- Larivière, V.; C. S. Sugimoto; B. Cronin. (2012). A bibliometric chronicling of library and information science's first hundred years. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 63: 997–1016. [citirano: 2022–10–12]. Dostupno i na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/asi.22645>

- Liu, W. (2017). The changing role of non-English papers in scholarly communication: Evidence from Web of Science's three journal citation indexes. *Learned Publishing* 30, 2: 115–123. <https://doi.org/10.1002/leap.1089>
- Macan, B.; J. Petrak. (2015). Bibliometrijski pokazatelji za procjenu kvalitete znanstvenih časopisa. U: I. Hebrang Grgić (ur.). *Hrvatski znanstveni časopisi: Iskustva, gledišta, mogućnosti*. (Str. 37–53). Zagreb: Školska knjiga.
- Maričić, S. (2007). Časopisi znanstvene periferije – prema zajedničkoj metodi vrednovanja njihove znanstvene komunikabilnosti? *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 50, 1/2: 62–78. [citirano: 2022–12–12]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/file/26131>
- Mendoza, M. (2021). Differences in citation patterns across areas, article types and age groups of researchers. *Publications* 9: 47. <https://doi.org/10.3390/publications9040047>
- Pehar, F. (2010a). Od statističke bibliografije do bibliometrije: Povijest razvoja kvantitativnog pristupa istraživanju pisane riječi. *Libellarium* 3, 1: 1–28. [citirano: 2022–15–12]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/file/110191>
- Pehar, F. (2010b). Komunikacijska uloga časopisa u polju informacijskih znanosti: Bibliometrijska analiza *Vjesnika bibliotekara Hrvatske* i *Informatologije*: *Doktorski rad*. Zadar: Sveučilište u Zadru
- Pehar F. (2022). Bibliometrijska analiza Vjesnika bibliotekara Hrvatske: Publikacijska aktivnost, autorstvo i suradnja od 1950. do 2020. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 65, 1: 1–32. [citirano: 2022–15–12]. <https://doi.org/10.30754/vbh.65.1.950>
- Petrak, J. (2001). Bibliometrijski pokazatelji u ocjenjivanju znanstvenog rada. 2. Citati i njihova analiza. *Liječnički vjesnik* 123, 5/6: 129–134.
- Remler, D. (2014). Are 90% of academic papers really never cited? Reviewing the literature on academic citations. [citirano: 2022–22–12]. Dostupno na: <https://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2014/04/23/academic-papers-citation-rates-remler/>
- Škopec et al. (2020). Škopec, M.; H. Issa; J. Reed; M. Harris. The role of geographic bias in knowledge diffusion: A Systematic review and narrative synthesis. *Research Integrity and Peer Review* 5, 2. <https://doi.org/10.1186/s41073-019-0088-0>
- Taşkın, Z. (2021). Forecasting the future of library and information science and its subfields. *Scientometrics* 126, 2: 1527–1551. <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03800-2>
- Taşkın et al. (2021). Taşkın, Z.; G. Doğan; E. Kulczycki; A. A. Zuccala. Self-citation patterns of journals indexed in the Journal Citation Reports. *Journal of Informetrics*, 15, 4: 101221. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2021.101221>
- Wallace, M. L.; V. Larivière; Y. Gingras. (2009). Modeling a century of citation distributions. *Journal of Informetrics* 3, 4: 296–303. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2009.03.010>

Mrežni izvori

CiteScore Journal Metric – FAQs (2022). Scopus: Access and use Support Center. [citirano: 2022-20-12]. Dostupno na:

https://service.elsevier.com/app/answers/detail/a_id/14880/supporthub/scopus/

How is SJR used in Scopus? (2020). Scopus: Access and use support center. [citirano: 2022-20-12]. Dostupno na:

https://service.elsevier.com/app/answers/detail/a_id/14883/supporthub/scopus/

How is SNIP used in Scopus? (2020). Scopus: Access and use support center. [citirano: 2022-20-12]. Dostupno na:

https://service.elsevier.com/app/answers/detail/a_id/14884/supporthub/scopus/related/1/